

Conservator Veldman vertrekt na 35 jaar uit 'zijn' Menkemaborg Afscheid van een rustgevend kasteel

De vertrekken van de Menkemaborg in Uithuizen zien er anders uit dan normaal. Schoonmaakmiddelen, oude lappen, sponzen en emmers staan in de gang. Een penetrante geur van bijenwas is in de gehele borg nadrukkelijk aanwezig. „We zijn bezig met de grote schoonmaak. Nog maar even en dan gaan we weer open voor het publiek. Daar voor moet alles er natuurlijk weer piekfijn uit zien”, verklaart conservator Freerk J. Veldman uit Winsum. Ook de tuin rond de bekende Menkemaborg ondergaat een kleine opknapbeurt. De bijna drie eeuwen oude muur, die voor twee kastanjbomen staat, moet het even ontgelden.

▲ Conservator Freerk J. Veldman neemt na ruim 35 jaar afscheid van de Menkemaborg in Uithuizen. Ook de borg Verhildersum in Leens moet het na vijftien jaar zonder de toegewijde beheerder stellen.

Foto: Jelte Oosterhuis

Freerk J. Veldman houdt bij al de werkzaamheden een nauwlettend oogje in het zeil. Af en toe informeert hij even hoe het ermee staat en ook zelf is de Winsumer nog druk in de weer met allerhande werkzaamheden. Maar vanaf februari zullen de borgen Menkema en Verhildersum in Leens het zonder de toegewijde conservator moeten stellen. De 64-jarige Veldman gaat eind januari namelijk met pensioen en houdt de baan als conservator dan voor gezien. „Het is genoeg geweest”, zegt de nuchtere Veldman vastbesloten. „Iemand anders mag nu die verantwoordelijkheid gaan dragen”.

Door **Diana Bosch**

Veldman is meer dan 35 jaar onlosmakelijk verbonden geweest met de uit de zeventiende en

achttiende eeuw stammende Menkemaborg. Van de negentiende eeuwse borg Verhildersum was Veldman vijftien jaar conservator. De Winsumer liep de Menkemaborg destijds binnen als stagiair kunstgeschiedenis en werd later benoemd tot conservator. Daarvoor was hij door het provinciebestuur met klem gevraagd of hij directeur wilde worden van de Freaylemaborg, de Menkemaborg en de borg Verhildersum. „Daar heb ik vanaf gezien omdat ik bang was dat ik dan te weinig bij de borgen betrokken zou zijn. Ik wilde juist iets doen. Een bestuurlijke functie lag mij niet”. Van deze beslissing heeft Veldman dan ook geen moment spijt gehad. „Ik had niet gedacht

dat ik het zo lang zou blijven, maar ik heb het heel erg naar mijn zin gehad. In de beginperiode heb ik me afgevraagd wat ik als conservator wilde bereiken. Dat was er voor zorgen dat de verhouding tussen borg en de tuin goed op elkaar werd afgestemd. Voor mij persoonlijk straalt de borg heel veel rust uit en ik vond het erg belangrijk dat de bezoekers dat ook zouden voelen”. Een nog belangrijker doel was volgens Veldman het geven van naamsbekendheid aan de kunstenaars die de verscheidene versieringen, het diverse schilderwerk en het gebrandschilderde glas hadden gemaakt. Ook wilde Veldman er achter komen wie de tuin had aangelegd en

ontworpen. Zijn onderzoek duurde jaren. „Ik deed m'n onderzoek als ik er even tijd voor had. Ik heb zelf ook de kunstacademie gedaan en had daardoor veel affiniteit met de kunstenaars. De kwaliteit van onder meer het snijwerk is volgens kenners van internationaal niveau. In de Menkemaborg staan bijvoorbeeld barokke schoorsteenmantels die ik nog nergens anders in Nederland heb gezien”.

Veldman wilde er als conservator eveneens voor zorgen dat de inwoners van Uithuizen zich betrokken voelden bij de borg. Hij organiseerde voor hen kaarslichtavonden. „Binnen zetten we overal kaarsen neer en buiten werden vetpotjes en fakkels neergezet. Een verklede lakei leidde de bezoekers over de brug naar binnen. Het geheel was net een sprookje”. Toch waren deze avonden voor het personeel en de conservator niet iets waar naar uit werd gekeken. „Er werden telkens ongeveer vijftien mensen opgetrommeld die zich verborgen hielden met een emmer water en een dwiel. Tja, in zo'n oud huis is het een hele verantwoording om je hiermee bezig te houden. Als de avond voorbij was, haalde iedereen opgelucht adem”. Veldman zegt zich voor te kunnen stellen dat zijn opvolgster Ida Stamhuis, die nu nog conservator is bij het Groninger Museum, afziet van de kaarslichtavonden.

In de periode dat Freerk J. Veldman conservator was bij de borg Verhildersum hield hij in het koetshuis meer dan zestig tentoonstellingen. Over Hermannus Collenius, de kunstenaar die de geschilderde schoorsteenstukken in de Menkemaborg had gemaakt, schreef hij een monografie. Tot zijn grote verbazing kreeg de Menkemaborg als enige kasteel in Nederland twee sterren toebedeeld in de toeristische Michelingids, waarin Paleis 't Loo is bekroond met drie sterren. Veldman kreeg voor zijn jarenlange inzet begin dit jaar de culturele prijs 1998 van de gemeente Eemsum uitgereikt. Na zijn afscheid gaat hij zich bezig houden met een beleidsvisie op de Fraeylemaborg in Slochteren. Tevens overweegt hij een boek te schrijven over Kaap Hollandse kabinetten. Stamhuis neemt de taken van Veldman over. Zij blijft tevens werkzaam in het Groninger Museum. Wie er conservator wordt op de borg Verhildersum is nog niet bekend. Daarover vinden volgens Veldman nog besprekingen plaats.